Арал теңізі

Арал теңізі- жас Тұран тақтасының үстінде орналасқан көл.

Орналасуы: Қазақстан Республикасы,Өзбекстан,Орталық Азия.

Ауданы: 66 мың км2

Ұзындығы: 428км

Ені: 235км

Суының көлемі: 1064км3

Тұздылығы: 9-11промилле, кей жерлерде 35промилле.

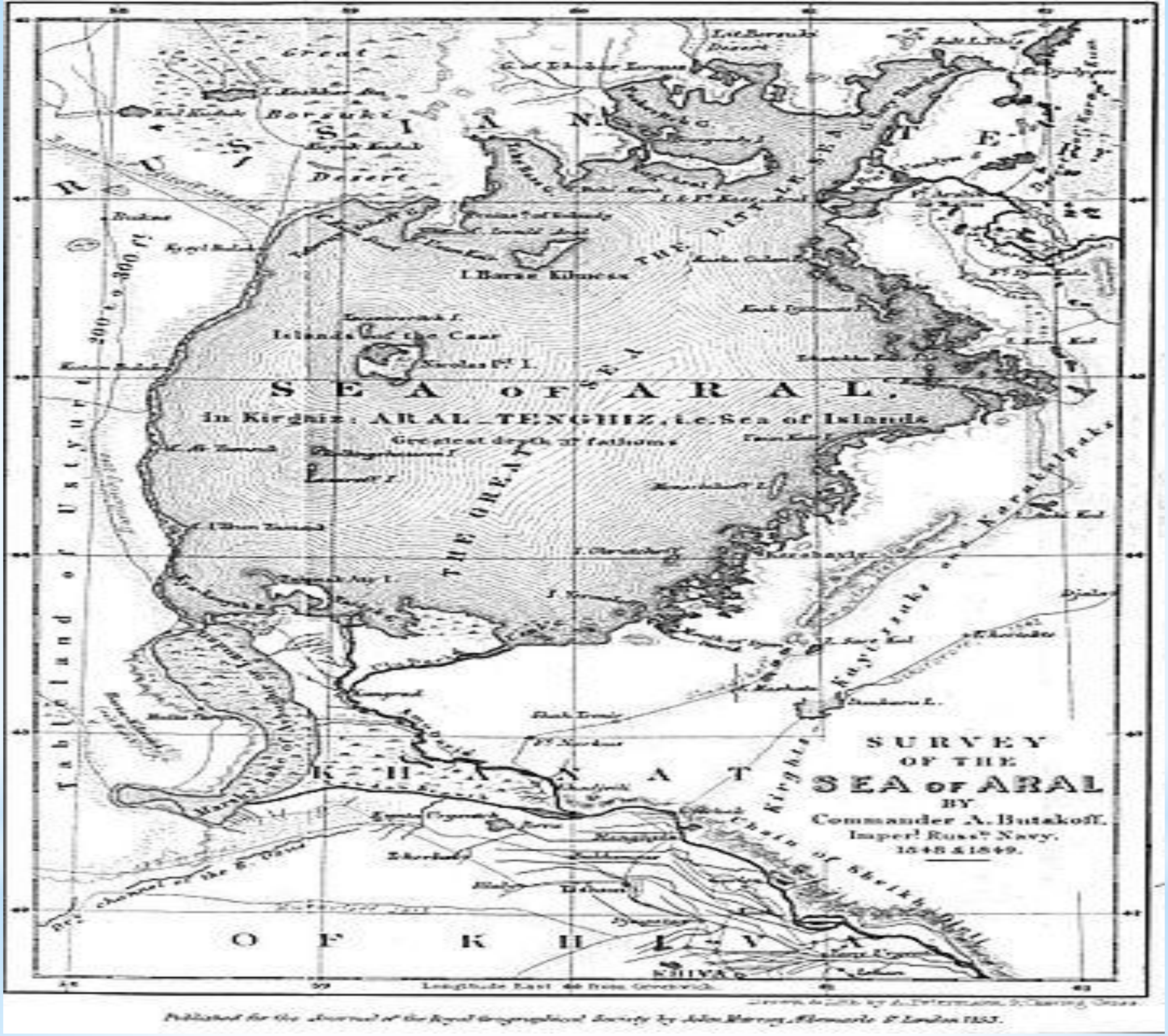

Арал теңізінің картасы, 1853 жыл

Арал теңізінде ірілі- ұсақты *1100* аралдар тобы болатын,кейін олардың бірқатары түбектерге айналып, құрлыққа - қосылып кетті.

Кезіндегі ірі аралдары :

Көкарал, Барсакелмес, Возраждение аралы болған.

Климаты

Шұғыл континентті, құрғақ

Шілдеде
+24◦+26◦С
Ең жоғарғы t +45◦

Жылдық жауын-шашын оңт.100мм, солт.125-130мм

Қаңтар
Оңтүстікте -6◦-8◦С
Солтүстікте –11◦-12◦С
Төменгі t -38◦С

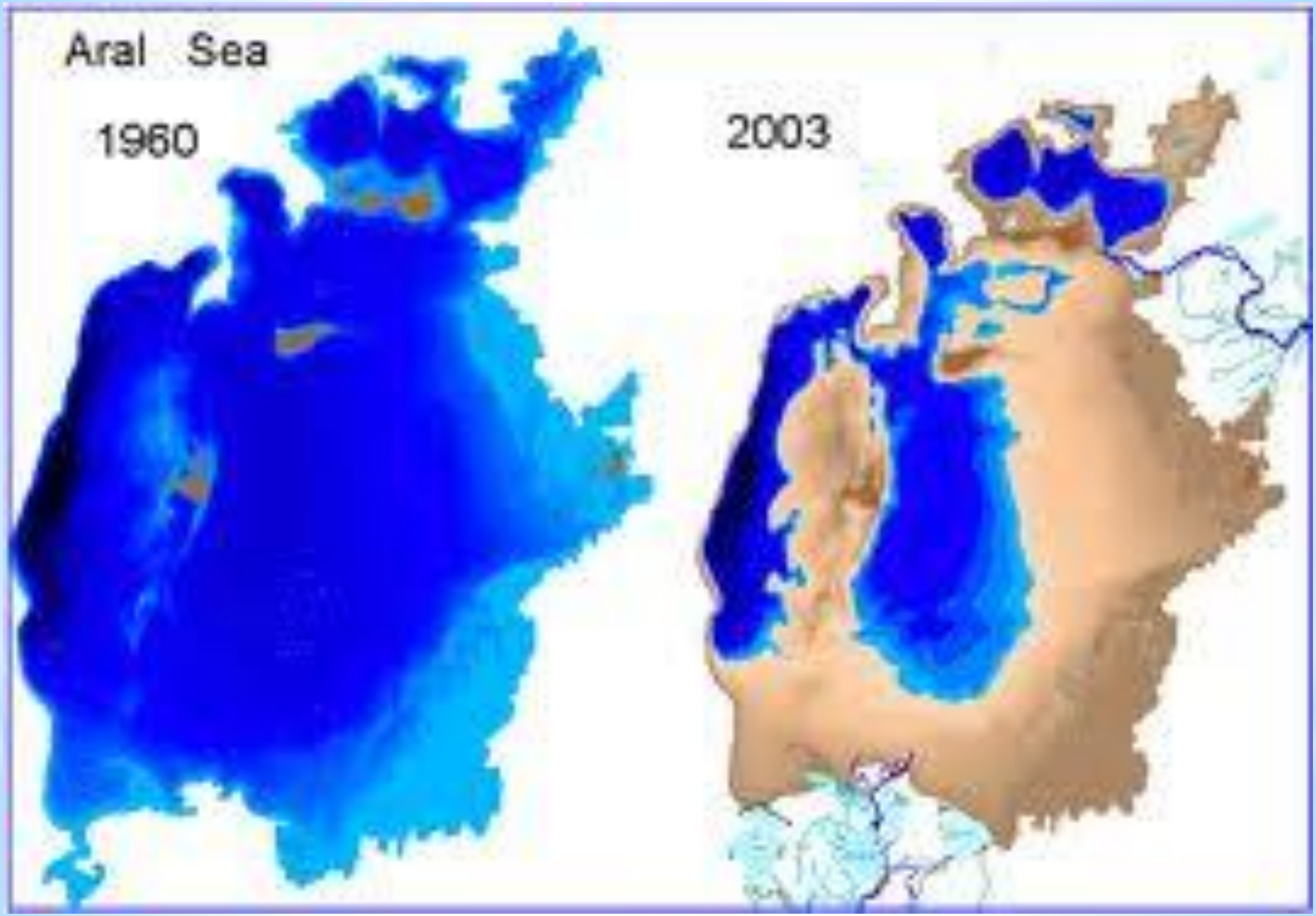

1960-2003 жылғы көрінісі

Теңіз Үлкен арал және Кіші Арал болып екіге бөлініп жатыр.

July - September, 1989   August 12, 2003

1989жыл қыркүйек

2003жыл тамыз айы

1984-2012жылғы көрінісі.

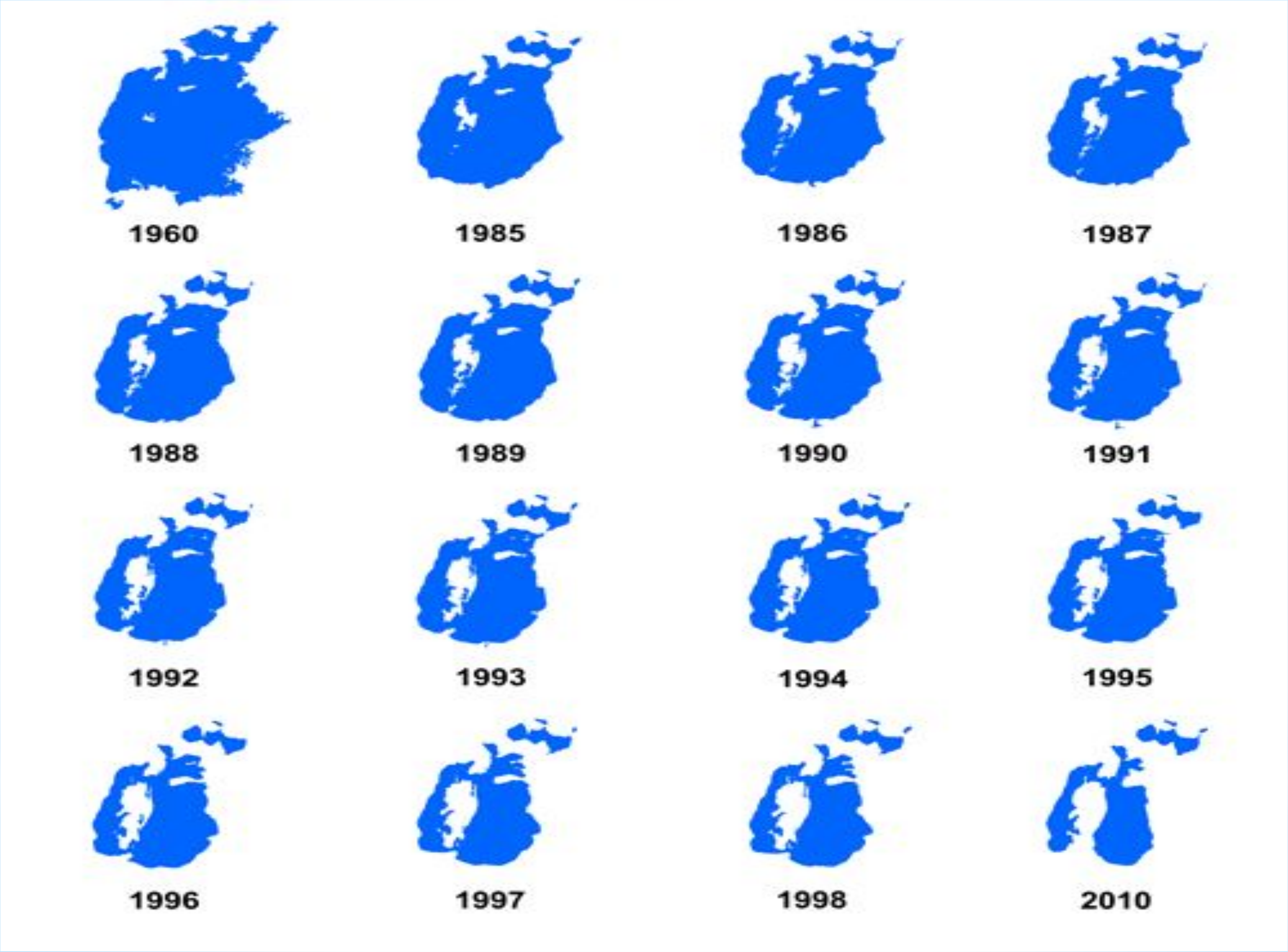

1960-2010 жылдар аралығындағы арал көрінісі.

Арал апатына себеп болған факторлар:

- ✔ жергілікті жердің тарихи-табиғи ерекшеліктерін ескермеу;
- ✔ ауыл шаруашылығын дұрыс жоспарламау, судың қорын есепке алмау;
- ✔ суды өте көп қажет ететін күріш, мақта дақылдарын барынша көбейтіп жіберу;
- ✔ жерді игерудің агротехникалық шараларын сақтамау және суды үнемді пайдаланбау;

табиғат ресурстарын пайдалануға жіберілген қателіктер мен оны меңгерудің ғылыми тұрғыдан негізделмеуі болып табылады.

Аралдың маңында өте көптеген тастанды кемелер бар

Арал маңы

- **1994** жылы Орта Азия мемлекеттері Аралды құтқару қорын ұйымдастырды.
- Қазақстанның «Байқоңыр» аэроғарыштық экологиялық аймағының басшылығымен бірінші рет «Арал өңірінің картасы жасалған» **(1992)**
- **1998ж** Амстердамда 22мемлекет қатысқан «Қоршаған орта және балалар» проблемасына арналған Халықаралық конгресте Арал балаларының денсаулығы мәселесі каралды.

Арал теңізін қалпына келтіріп жандандыру жөніндегі бірнеше ғылыми болжамдар мен жобалар бар. Олар:

- Сібір өзендерін Қазақстанға бұру.
- Әмудария мен Сырдария өзендерінің суын реттеу арқылы суды молайту.
- Арал теңізін жартылай сақтап қалу.
- Каспий теңізінің суын жасанды канал арқылы әкелу.
- Жер асты суларын пайдалану.
- Арал теңізінің өздігінен табиғи реттеулерін немесе толысуын күту.